

és háborúban. Igaz, hogy a nemzetnevelőknek legnagyobb része olyanokból adódik, akik maguk nem részesei az anyaság pótolhatatlan élményének, de éppen ezért ők áraszthatják női lelkük örök anyai vágyakozását a mások gyermekeire, példát mutatva ebben az egész társadalomnak. Akik gyerekekkel foglalkoznak, tudják, hogy mennyi örömet, derűt áraszt az életre, meghosszabbítja a fiatalságot, megőrzi a lélek üdeségét.

Jól esnek a mi országutainkon is a gyermekekkel tréfálkozó kirándulókat, napközi otthonainkban minél több fővárosi látogatót, nyaraló gyermektelepeinken számos vasárnapi vendéget látni. Jól esnek látni a más gyermekei iránti szeretet fenntartás nélküli, magától értetődő megnyilatkozását.

Egyszer csak ráeszmélnek majd a vármegyék székhelyeinek asszonyai is, hogy milyen olcsó, szép és léleküdítő hétvégi kirándulások adódnak nemcsak híres fürdőhelyeken, hanem falvakon is a napközi otthonokban.

Kodolányi írja a finn nőkről: „A finn nők önállósága, felelőssége vetekszik a férfiakéval. És mégsem éreztem sehol olyan mélyen az őszinte vallásosságot, a krisztusi kereszténység komolyan átérzett izzását, mint a finn templomokban. Az egyszerű, a szerény, meghúzódo és rejtezkedő áldozatkész krisztusi magatartás seholsem olyan általános, mint Finnországban. Ez a magatartás aktív. Elképesztő a szeretet, amellyel a gyermekotthonok, árvaházak felügyelőkisasszonyai a gyermekkel bánnak, bámulatos a kórházak szeretetteljes, vigasztaló és otthonos atmoszférája, a betegekkel való bánásmód őszinte melegsége.“

Jól esnek külföldi írók tollából minél több ilyenféle írást olvasni a magyar nőkről is. Persze ehhez a magatartáshoz nemcsak fogékony lelkek keltenek, hanem szervezetség is, asszonytársadalmunk lelki megszervezése. Ezen munkálkodni, azt hiszem, a női népművelés legszebb és legigazibb feladata lenne.

Egyre gyakrabban hallom mostanában a kérdést: — Mi az, amit a nők a közéletben a férfiak munkájához adhatnak? Ezt adhatják és így szolgálhatják azt a nemzetmentő célkitűzést is, amelynek minél eredményesebb fejlesztéséhez a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium iskolán kívüli népművelési ügyosztálya a legmesszebbmenő támogatást helyezte kilátásba.

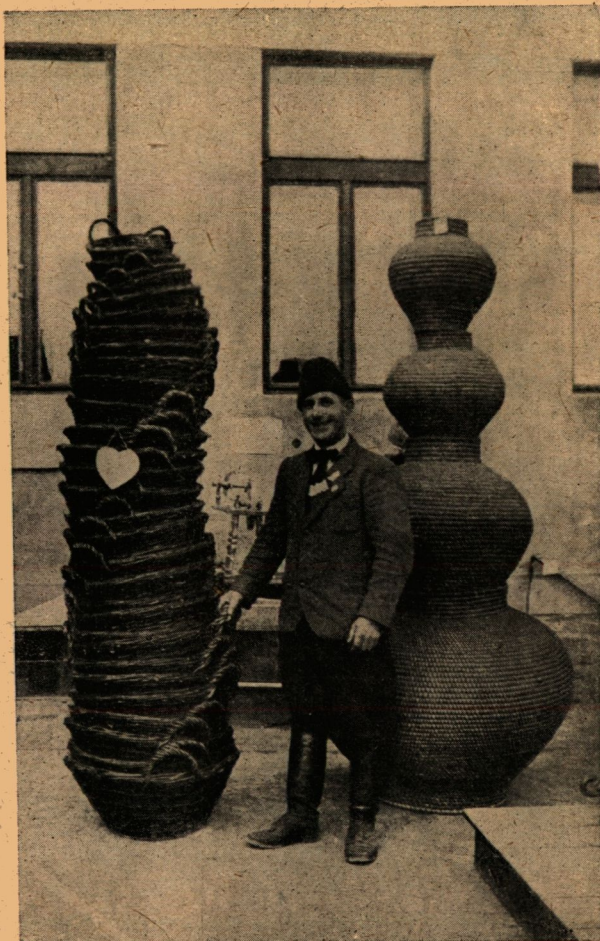
Nagy Klára

A FALU REJTETT KINCSEINEK FELTÁRÁSA

Évek óta a téli gazdasági tanfolyamok tapasztalatai győztek meg arról, hogy a falun mindenütt rendkívül sok értékkincs fekszik kihasználatlanul, elvonva a nagy nyilvánosságtól, mintegy elrejtve és senki nem tudja, mennyire fontosak az ország, a szűkebb haza szempontjából, de külföldi vonatkozásban is és főleg néprajzi tekintetben. Erre a tapasztalatra a véletlen vitt rá.

A legutóbbi időkben divattá vált nálunk a falukutatás, részben hivatottak, részben azonban hivatlanok részéről, akik munkájukkal többet ártanak a nagyon fontos nemzeti ügynek, mint hogyha egyáltalán nem foglalkoznának vele. Viszont felbecsülhetetlen értéket hoznak felszínre azok, akik a dolog mélyére hatolnak és szakszerűen gyűjtenek.

Tapasztalataim szerint maga a falu, annak lakossága, még az öregek sem tudják sok esetben, milyen kincset rejtegetnek és dobnak félre a lakás vagy ház valamelyik zugába, vagy a padlásra, holott egy-egy tárgy igazán nemzeti kincs és örülnünk kell, ha napfényre tudjuk hozni.

„Kopic“-ok vagy „Bucser“-ok: fűzfakosarak.
Alsópáhok (Zala m.)

A téli gazdasági tanfolyamokkal kapcsolatosan felhívtam hallgatóimat, rendezzünk mezőgazdasági, háziipari, termény-, bor-, gyümölcs-kiállításokat. Mutassa meg a falu, mit tud termelni, előállítani, kinek mije van. Ez a buzdításom hatott minden tanfolyamon és főleg akkor, mikor az asszonyokat is bevontuk a munkába. A feladat nem könnyű, mert mindenki tartózkodik és nem akarja, hogy megszólják és nevéssenek rajta, „csúfot csináljanak belőle“. „Minek állítsák ki a babot? Hisz az mindenkinek

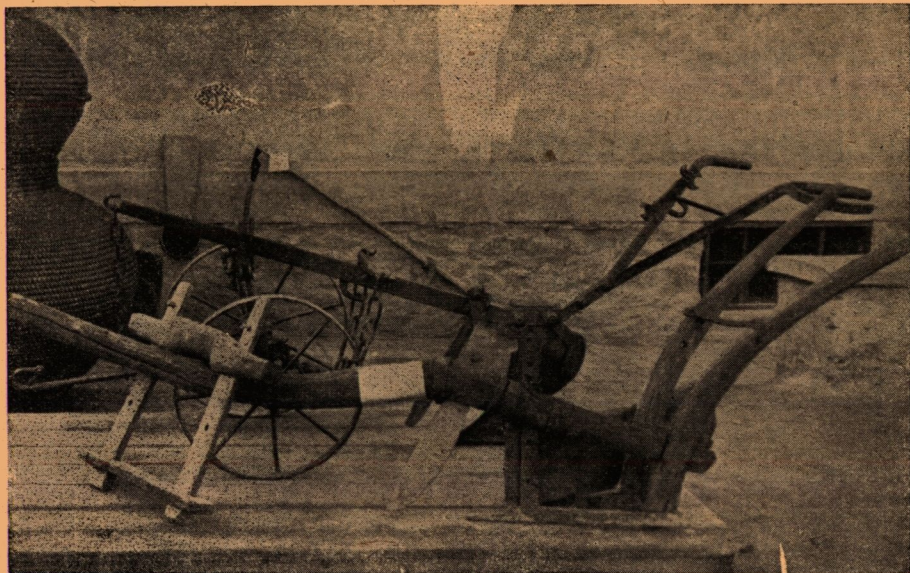

Csuhé kiállítás. Alsópáhok

Alsópáhoki mezőgazdasági, háziipari, gyümölcs-kiállítás, előtérben a régi bő!cső

van, azt mindenki ismeri!“ Ez is teljesen igaz és mikor mégis sikerült egyikét asszonyt meggyőzőnöm, hogy ne törődjék semmivel, csak állítsa ki, akkor elhozta egy kis tányérkán az ő babját és a végén kiderült, hogy nem kevesebb, mint 37-féle babja volt, amiről ő maga sem tudott. Az egyik bab salátának igen jó, a másik krémnek stb. Jöttek az almák. Ekkor derült ki, hogy a faluban, mely gyümölcsstermelésből él és abból az elmúlt évben nem kevesebb, mint 12.000 P bevétele volt, 200-nál többféle téli, nyári almával, körtével rendelkezik, meg tudták mondani, melyik mikor keresettebb

Száz éves faeke, mellette a mai eke. Alsópáhok

és ki szereti ezt vagy azt a fajtát. A kiállítás hatása alatt rendeltek is 200 alma-, körtefacsemetét.

A kiállítások éppen gyümölcsérés idejére estek, tehát itt lehetett megállapítani, hogy egy vidék milyen irányú gyümölcsstermeléssel foglalkozik. És amint ketten, hárman elhozták kiállítandó dolgaikat, megindult a falu áradata és bizony az egyik helyen 6 db 9 méteres polc nem volt elég, nem is beszélve arról, hogy a falak is tele voltak tárgyakkal: kézimunkával, falusi festményekkel, a falu embereinek háborús kitüntetéseiével. Ekkor látszott meg az, hogy a faluban mennyi kiváló, kitüntetett katona van.

De előkerültek az igazi értékek is. Így az egyik faluban egy százéves faeke, ami olyan ritka, mint a fehér holló.¹ Előkerült az egyik családnál egy körülbelül ugyancsak százéves halotti lepel; napfényre kerültek azok a régi, széles gatyák, amiket ma már nem hordanak és a háziszöttesek, amelyek kimentek a divatból; a rokkák, melyek ma megint működnek. Elő-

¹ Megvette a Balatoni Múzeum.

került az egyik helyen egy 120 éves korsó, melyet pálinkafőzésnél használtak; bele is van égetve a dátum. Az egyik családnál előkerült egy 1849-ből származó orvosi diploma, egy céhláda és előkerültek néhai nagy primásunk, Vaszary Kolos levelezése, fényképei, kelyhei és gyászjelentése.

Az egyik falon ott díszelgett a család nemesi oklevele mellett egy régi nemesi kard is. Ki tudná felsorolni mindazt, ami napfényre került, ami nemcsak patinájánál és koránál fogva érdekes és értékes, hanem rávilágít a régi világra, a falu kultúrájára.

Vajjon melyik városi ember látott, különösen a mostani világban, régi fabölcsőt, amelyben az ükapákat ringatták hajdanában?

Jellegzetes, hogy bármelyik községben szóba hoztam egy ilyirányú kiállítás, húzódoztak és az utolsó időig úgy festett a dolog, hogy nem lesz belőle semmi; csak mikor aztán mindenütt a tanítók kezdték el-elhozni kiállítandó tárgyaikat, akkor figyeltek fel és a többiek is hozták, de annyira, hogy már nem tudtuk hová helyezni a dolgokat. Maguk az asszonyok voltak a legszorgalmasabbak: hozták a házi szőtéseket, azokkal takarták le a polcokat (legtöbbször felfordított iskolapadok, azokon kocsioldalak!) és lenyomtatták 20 kilós úritökkel, nagy répákkal, befőtt üvegekkel.

Hányan, de hányan jöttek: „Ezt is találtam, azt is találtam, elhozhatom?” Így került elő minden és ejtette ámulatba a falubelieket, de meg a vidékieket, városiakat, akik pl. nagyon elvélve láttak „bucserokat“, „kopicokat“, melyeknek ma igen nagy jelentőségük van, mert egyik-másikba 3–4 mázsa liszt fér bele és nem romlik meg benne.

Az egyik községben mintegy kétezren nézték meg a kiállítást, maga a vármegye főispánja, a szomszéd városok és falvak iskolái, az úriközönség, iparosok, kereskedők is, úgyhogy napokig reggeltől estig állandóan járták a kiállítást a csendes faluban, ahol bizony alig látni embert az utcán. Ez a kiállítás mutatta meg azt is, hogy milyen értékeket lehet előállítani a leghaszontalanabbnak hitt kukoricacsuhéból, szebbnél-szebb tárgyakat, amiket a városiak jó pénzért megvesznek.

Terjesszük ki ezt a munkát az egész országra, mérhetetlen kincseket tárunk fel és a népet megtanítjuk arra, hogy becsülje meg, amije van, gondozza, ápolja, őrizze meg, adja át nemzedékről nemzedékre és gyarapítsa ezzel is hazája, faluja kultúráját.

Dr. K—é

SUTULÁS

Valamikor régen, amikor még a jó gazdák is körteszárú, ragyogó csizmában, térdigérő bőgatyában, kékkötőben, báránybőrbélésees kurta fekete kabátban jártak a misékre, amikor nem volt rádió, mozi, amikor még táncolni is csak a lakodalmakban tudott a fiatalság, azokban a jó időkben, nagybőjt idején, egy szórakozása volt a tanyai fiatalságnak: a sutulás.

*

Mari csutkát szed a tanyaudvaron. A kazalból szalmacsóvát húz. Beviszi a gádor alá. Tüzet rak egykettőre. Aztán előszedi a nagyszemű rostát, meg az aprószemű kukoricát, akit az előbb hozott le a kispadlásról. S mikor